

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

УДК 796.011.1-053.6:379.828

ТИХОНОВА Н. В., БОНДАР А. С.

Харківська державна академія фізичної культури

Удосконалення фізкультурно-спортивної дозвілєвої діяльності дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах

Анотація. Мета: удосконалення діяльності позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку. **Матеріал і методи:** у ході дослідження застосовувався комплекс загальнонаукових методів, серед яких аналіз літературних джерел та документів; метод експертної оцінки; методи системного аналізу; соціологічні методи; методи математичної статистики, педагогічний експеримент. У дослідженнях взяли участь 20 керівників, 120 тренерів-викладачів фізкультурно-спортивних організацій, а також 4 керівники органів управління фізичної культури та спорту, 20 провідних вчених, які володіють знаннями щодо досліджуваної проблеми. **Результат:** розроблено «Комплекс організаційних заходів, які сприятимуть залученню дітей та молоді до дозвілєвої діяльності у позашкільних навчальних закладах», основні завдання якого вирішувалися в ході організаційно-педагогічного експерименту. **Висновки:** упровадження комплексу та вирішення його основних завдань сприяло збільшенню суми фінансового прибутку на 33% (СК «Аууті»), а кількість займаючихся зросла на 24% у СК «Аууті» і на 2,2% у групах початкової підготовки «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової». Ефективність упровадженого комплексу заходів підтверджують результати експертної оцінки провідних вчених і практичних працівників сфери фізичної культури та спорту, так, експерти обох груп високо оцінили рівень очікуваної ефективності (4,6 і 5,0 балів з 5 балів).

Ключові слова: діти, молодь, комплекс організаційних заходів, позашкільний навчальний заклад, удосконалення, експеримент.

Вступ. Фізичне виховання та спорт вирішують актуальні завдання морального, духовного, ціннісного розвитку підростаючого покоління, підготовки до активної творчості, соціально значущої та сповненої особистісного змісту діяльності дитячого та юнацького колективів. Отже створення в нашій державі належних умов для організації змістовної фізкультурно-спортивної або спортивної дозвілєвої діяльності дітей та молоді сприятиме рішенням цих важливих для суспільства завдань.

Стаття 31 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини (1989) гарантує дитині право на дозвілля та відпочинок, право вільно брати участь у культурному житті і мистецтві. Для виконання цих вимог і забезпечення належних умов для організації у нашій державі дозвілля дітей та молоді, на підставі чинного законодавства України, а саме: законів України «Про сприяння становленню та розвитку молоді в Україні» (1993), «Про загальну середню освіту» (1999), «Про освіту» (1991), «Про позашкільну освіту» (2000), «Про фізичну культуру і спорт» (1993), на сьогоднішній день створено і функціонує мережа навчальних і позашкільних навчальних закладів, серед яких і позашкільні навчальні заклади фізкультурно-спортивного напрямку.

На сьогоднішній день існує ціла низка наукових праць, присвячених організації дозвілля на основі застосування різноманітних форм заходів оздоровчорекреаційного спрямування (О. В. Андреева, 2010; Г. В. Безверхня, 2010; Т. Ю. Круцевич, 2010; О. А. Томенко, 2011, 2013).

Також вченими продовжено науковий пошук щодо діяльності окремих позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку (О. М. Вацеба, 2009; В. І. Мудрик, 2010; А. В. Нестерова, 2009; Г. М. Путятіна, 2007; С. М. Родак, 2009; Н. В. Середа, 2014). Проте залишається невивченою проблема удосконалення фізкультурно-спортивної дозвілєвої

dx.doi.org/10.15391/sns.v.2014-5.014

© ТИХОНОВА Н. В., БОНДАР А. С. 2014

діяльності дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в рамках реалізації Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою «Парадигма здорового способу життя в дискурсах фізичного виховання і спорту» (шифр 1.3), комплексного наукового проекту на 2013–2014 рр. «Теоретико-методологічні засади формування особистісної фізичної культури у дітей і молоді як основи їх здоров'я» (номер державної реєстрації 0113U001205).

Мета дослідження: удосконалення діяльності позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку.

Завдання дослідження:

1. Розробити комплекс організаційних заходів, що сприятимуть залученню дітей та молоді до дозвілєвої діяльності у позашкільних навчальних закладах фізкультурно-спортивного напрямку.

2. Експериментально перевірити комплекс організаційних заходів, що сприятимуть залученню дітей та молоді до дозвілєвої діяльності в позашкільних навчальних закладах фізкультурно-спортивного напрямку.

Матеріал і методи дослідження. У ході дослідження застосовувався комплекс загальнонаукових методів, серед яких аналіз літературних джерел та документів; метод експертної оцінки; методи системного аналізу (організаційний, системно-функціональний, порівняльний аналіз); соціологічні методи (анкетування); методи математичної статистики, педагогічний експеримент. Дослідницька робота проводилась на базі фізкультурно-спортивних організацій, Департаменту у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації, управління з питань фізичної культури та спорту Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради, СК «Аууті», КЗ «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової». Протягом 2012–2013 рр. проведено ор-

ганізаційно-педагогічний експеримент; експертну оцінку комплексу організаційних заходів, на основі чого корегувалась діяльність експериментального клубу та спортивної школи, з'ясовувались проміжні результати експерименту, проводилися уточнюючі соціологічні дослідження серед фахівців фізичної культури Харківської області. У дослідженнях взяли участь 20 керівників, 120 тренерів-викладачів фізкультурно-спортивних організацій, а також 4 керівники органів управління фізичної культури та спорту, 20 провідних вчених, які володіють знаннями щодо досліджуваної проблеми. У дослідженні приймали участь керівники і головні спеціалісти структурних підрозділів з фізичної культури і спорту міської ради і обласної державної адміністрації; директори, заступники директорів, інструктори, інструктори-методисти тренери-викладачі з видів спорту. При проведенні експертної оцінки комплексу організаційних заходів експертами виступили 40 осіб: 20 науковців і 20 фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Результати дослідження та їх обговорення.

У ході опитування спеціалістів сфери фізичної культури і спорту визначено, що 98% фахівців вважають необхідним розвиток дозвіллевої діяльності дітей та молоді у позашкільних навчальних закладах фізкультурно-спортивного напрямку України, визнають, що пріоритетними функціями позашкільних навчальних закладів є виховання дітей та молоді (24%), оздоровлення дітей та молоді (30%) і підготовка спортивного резерву (46%). Регулярне відвідування занять у позашкільних навчальних закладах дозволить підвищити рівень здоров'я населення нашої країни – вважають 99% опитаних. Визначено, що в Україні розвивати дозвіллеву діяльність дітей та молоді в першу чергу повинні дитячо-юнацькі спортивні школи (87% опитаних) і спортивні клуби за місцем проживання (37% опитаних). Результати опитування підтверджують особливу роль позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку в забезпеченні дозвіллевої діяльності дітей та молоді.

Ефективність діяльності позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку в ході дослідження визначалася відповідно до нормативних документів за наступними показниками: кількість навчально-тренувальних груп; кількість осіб, що займаються у групах; кількість підготовлених спортсменів масових розрядів, I розряду, розряду КМСУ (у відсотках до загальної кількості спортсменів, що займаються у групах початкової підготовки, попередньої базової підготовки); кількість спортсменів, які виконали нормативи МСУ, МСУМК (у відсотках до загальної кількості спортсменів, що займаються у групах попередньої базової підготовки, підготовки до вищих досягнень); кількість тренерів-викладачів.

За результатами дослідження розроблено комплекс організаційних заходів, що сприятимуть удосконаленню дозвіллевої діяльності дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах фізкультурно-спортивного напрямку. Ефективність розробленого комплексу організаційних заходів, що сприятимуть удосконаленню дозвіллевої діяльності дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах фізкультурно-спортивного напрямку, було доведено у ході експерименту впродовж 2013 р. шляхом введення їх у діяльність позашкільних навчальних закладів з пос-

лідуючим аналізом їх впливу на основні показники роботи організацій. Для цього розроблено план заходів (календарний) і включено його до річного плану роботи закладів. Комплекс організаційних заходів було впроваджено у роботу КЗ «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової» і спортивного клубу «Ауіті». Результати експерименту підтверджено за допомогою аналізу річних звітів закладів за 2012, 2013 рр.

Комплекс включає: 1) спортивно-масові заходи із залученням вихованців до їх організації, у тому числі волонтерські; оздоровчі навчально-тренувальні збори із залученням батьків; навчально-тренувальні заняття за участю видатних спортсменів для сприяння всебічному фізичному розвитку, забезпечення дозвілля дітей та підлітків, відволікання від вулиці дітей та молоді; 2) тематичні лекції та роботу з вихованцями щодо забезпечення чистоти у спортивних залах і роздягальнях для підвищення рівня знань вихованців у галузі гігієни та першої медичної допомоги; 3) контроль за проходженням персоналом курсів підвищення кваліфікації з метою зміцнення кадрового потенціалу; 4) рекламні акції, спортивно-масові свята, безкоштовні ознайомлювальні заняття, оновлення інформації на офіційних інтернет-сайтах; 5) зустрічі, бесіди зі спонсорами і батьками, розширення переліку платних послуг для зміцнення матеріально-технічної бази та підвищення фінансування.

Упроваджений у ході експерименту комплекс заходів був спрямований на сприяння всебічному фізичному розвитку і забезпеченню дозвілля дітей та підлітків, відволікання від вулиці, збільшення кількості учнів, залучених до систематичних занять фізичною культурою і спортом, сприяння придбанню досвіду та вмінь з обраного виду спорту, зміцнення взаємозв'язків загальноосвітніх шкіл з ФСО та позашкільними навчальними закладами щодо організації методичної та спортивно-масової роботи, вдосконалення системи відбору талановитих дітей і підлітків для подальшого підвищення їх спортивної майстерності, підвищення рівня знань вихованців у галузі гігієни та першої медичної допомоги, а також оволодіння теоретичними основами і елементарними прийомами оцінки свого стану, зміцнення матеріально-технічної бази та підвищення фінансування, зміцнення кадрового потенціалу позашкільних навчальних закладів.

Аналізуючи роботу позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку, у діяльність яких було впроваджено комплекс організаційних заходів, виявлено: збільшення контингенту тих, що займаються, у СК «Ауіті» Харківської обласної федерації карате до – на 24%, а у КЗ «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової» збільшилась кількість вихованців груп початкової підготовки на 2,2%. Крім того, активізувалась робота щодо поширення рекламної інформації у мережі Інтернет, банерів у ДНЗ, ЗНЗ, місцях активного відпочинку населення району, активно проводилась робота з пошуку додаткових джерел фінансування, робота з батьківським колективом за рахунок чого сума фінансового прибутку збільшилась у середньому на 33%. Збільшились витрати на 1 учня в спортивному клубу «Ауіті» на 8%, виділено кошти на навчально-спортивну роботу в сумі 4000,0 грн, у КЗ «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової» збільшились витрати на навчально-спортивну роботу на 35%, а також виділено кошти на придбання спор-

Результати експертної оцінки ефективності від впровадження комплексу організаційних заходів
($n=40, n_1=n_2=20$)

Показники, що оцінювались, $n=7$	Сума балів експертів-науковців ($n=20$)	Сума балів експертів-практиків ($n=20$)
Сприяння всебічному фізичному розвитку, забезпеченню дозвілля дітей та підлітків, відволіканню від вулиці	92	100
Збільшення кількості учнів, залучених до систематичних занять фізичною культурою і спортом, сприяння придбанню досвіду та вмінь з обраного виду спорту	95	99
Зміцнення взаємозв'язків загальноосвітніх шкіл з ДЮФСО щодо організації методичної та спортивно-масової роботи	76	94
Удосконалення системи відбору талановитих дітей і підлітків для подальшого підвищення їх спортивної майстерності	83	96
Підвищення рівня знань вихованців у галузі гігієни та першої медичної допомоги, а також оволодіння теоретичними основами і елементарними прийомами оцінки свого стану	77	91
Зміцнення матеріально-технічної бази та підвищення фінансування	87	94
Зміцнення кадрового потенціалу ДЮФСО	91	92
Середнє значення, \bar{X}	85,86	95,14
Коефіцієнт конкордації, W	0,73	0,71
P	<0,01	

тивного обладнання та інвентарю в сумі 11100,0 грн. Результати експерименту підтверджено за даними річних звітів СК «Аууті» і КЗ «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової» за 2012 і 2013 рр.

Таким чином, результати експерименту підтверджують позитивний вплив впровадженого нами комплексу організаційних заходів на діяльність позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку щодо забезпечення дозвілля і залучення дітей та молоді до занять у цих закладах.

Ефективність розробленого комплексу організаційних заходів підтверджено за допомогою методу експертної оцінки. Експерти, які були умовно поділені на дві групи: експерти-науковці (20 чоловік) та експерти-практики (20 чоловік), оцінювали 7 показників очікуваного ефекту (таблиця).

Результати експертної оцінки показали, що науковці і фахівці сфери фізичної культури і спорту високо оцінили можливість покращення показників роботи позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку. Науковці визначили можливість збільшення кількості учнів, залучених до систематичних занять фізичною культурою і спортом, придбання досвіду та вмінь з обраного виду спорту, а фахівці – сприяння всебічному фізичному розвитку, забезпеченню дозвілля дітей та підлітків, відволіканню від вулиці.

Серед груп науковців і практиків спостерігається узгодженість думок щодо позитивного ефекту від використання запропонованого комплексу організаційних заходів при плануванні роботи позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку. Рівень узгодженості думок експертів у кожній групі був

високий, що підтверджує достовірність проведеної експертизи. Так, по групам показників коефіцієнт конкордації у науковців склав $W=0,73$, а у фахівців $W=0,71$. У всіх групах коефіцієнт конкордації $W \geq W_{гр}$, що означає узгодженість думок експертів.

Висновки:

1. Розроблено «Комплекс організаційних заходів, які сприятимуть залученню дітей та молоді до дозвілєвої діяльності у позашкільних навчальних закладах», основні завдання якого вирішувалися в ході організаційно-педагогічного експерименту. Впровадження комплексу та вирішення його основних завдань сприяло збільшенню суми фінансового прибутку на 33% (СК «Аууті»), а кількість займаючихся зросла на 24% у СК «Аууті» і на 2,2% у групах початкової підготовки «МК ДЮСШ з водних видів спорту Яни Клочкової».

2. Ефективність упровадженого комплексу заходів підтверджують також результати експертної оцінки провідних вчених, які володіють знаннями щодо досліджуваного питання (експертів-практиків) і практичних працівників сфери фізичної культури та спорту (експертів-практиків), так, експерти обох груп високо оцінили рівень очікуваної ефективності (4,6 і 5,0 балів з 5 балів). При порівнянні показників обох груп виявлено більш високу оцінку експертів-практиків відносно оцінок експертів-науковців.

Перспективи подальших досліджень полягають у науковому пошуку шляхів удосконалення діяльності позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку, що забезпечують дозвілєву діяльність дітей та молоді.

Список використаної літератури:

1. Андреева О. Проблемы активизации рекреационно-оздоровчей деятельности школьников в вольный час / О. Андреева, Н. Ковальова // Научный часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія № 15. Научно-педагогичні проблеми фізичної культури: зб. наукових праць. – К. : вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2010. – Випуск 7. – С. 8–13.
2. Бондар А. С. Менеджмент рекреационно-оздоровчей роботи : [навчальний посібник] / А. С. Бондар. – Харків, 2010. – 178 с.
3. Бондар Т. С. Структура сучасного рухового дозвілля підлітків: стан та актуальні проблеми / Т. С. Бондар // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Луганськ : ЛНУ, 2013. – № 8 (267). Ч. 1. – С. 93–101.
4. Васьков Ю. В. Склад і структура теоретичного компонента змісту фізкультурної освіти / Ю. В. Васьков // Фізичне виховання в школі : Науково-методичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 41–44.
5. Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 р. № 1841-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – С. 393.
6. Лубышева Л. И. Спортивное воспитание как основа формирования спортивной культуры личности / Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – М., 2012 – № 6. – С. 96–99.
7. Мудрик В. І. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів : [монографія] / Мудрик В. І., Леонов О. З., Мудрик І. В. та ін. ; За ред. В. І. Мудрика. – К. : Педагогічна думка, 2010. – 192 с.
8. Позашкільні навчально-виховні заклади та заклади за місцем проживання [Електрон. ресурс] / Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b-4&c=155>.
9. Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2001 р. № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Сутула В. О. Забезпечення фізичного здоров'я різних верств населення – основна соціальна функція фізичної культури / В. О. Сутула // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : [Щоквартальний науково-практичний журнал]. – Харків, НТУ «ХПІ», 2011. – № 4. – С. 119–123.
11. Тихонова Н. В. Реалізація дозвіллевої діяльності дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах фізкультурно-спортивного напрямку / Н. В. Тихонова // Фізичне виховання студентів : [наук.-теорет. журн.] – Харків : ХНПУ, 2014. – № 5. – С. 38–42.
12. Томенко О. А. Взаємозв'язок між компонентами рухової активності учнівської молоді на різних етапах навчальної діяльності / О. А. Томенко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 4. – С. 67–70. – Бібліогр. в кінці ст.
13. Томенко О. А. Міжнародний досвід організації проектів та програм зі здоров'язбереження і рухової активності різних груп населення / О. А. Томенко // Спортивна наука України. – 2014. – № 3. – С. 12–18.
14. Tikhonova N. V. Significance of youth and sports in Ukraine backup for the education of the younger generation // *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2014, vol. 9, pp. 60–64. doi:10.5281/zenodo.10130.
15. Tomenko O. A. *The Olympic Values and Preparation of Physical Education Teachers / O. A. Tomenko // Sport Sciences and Harmonious Society in the 21st Century: International Convention on Science, Education and Medicine in Sport.* – 1–5 August, 2008. – Proceedings. – Guangzhou, China, Peoples Sports Publishing House. 2008. – Vol. II. – P. 270–271.

Стаття надійшла до редакції: 20.09.2014 р.

Опубліковано: 31.10.2014 р.

Анотація. Тихонова Н. В., Бондарь А. С. Усовершенствование физкультурно-спортивной досуговой деятельности детей и молодежи во внешкольных учебных заведениях. **Цель:** совершенствование деятельности внешкольных учебных заведений физкультурно-спортивного направления. **Материал и методы:** в ходе исследования применялся комплекс общенаучных методов, среди которых анализ литературных источников и документов; метод экспертной оценки; методы системного анализа; социологические методы; методы математической статистики, педагогический эксперимент. В исследованиях приняли участие 20 руководителей, 120 тренеров-преподавателей физкультурно-спортивных организаций, а также 4 руководителя органов управления физической культуры и спорта, 20 ведущих ученых, обладающих знаниями по изучаемой проблеме. **Результаты:** разработан «Комплекс организационных мероприятий, которые будут способствовать привлечению детей и молодежи к досуговой деятельности во внешкольных учебных заведениях», основные задачи которого решались в ходе организационно-педагогического эксперимента. **Выводы:** внедрение комплекса и решение его основных задач способствовало увеличению суммы финансовой прибыли на 33% (СК «Ayumi»), а количество занимающихся выросло на 24% в СК «Ayumi» и на 2,2% в группах начальной подготовки «МК ДЮСШ по водным видам спорта Яны Ключковой». Эффективность внедренного комплекса мероприятий подтверждают результаты экспертной оценки ученых и практических работников сферы физической культуры и спорта, так, эксперты обеих групп высоко оценили уровень ожидаемой эффективности (4,6 и 5,0 баллов из 5 баллов).

Ключевые слова: дети, молодежь, комплекс организационных мероприятий, внешкольное учебное заведение, усовершенствование, эксперимент.

Abstract. Tikhonova N., Bondar A. Improvement of physical culture among children and youth in extracurricular education institutions. **Purpose:** is to improve the physical culture extracurricular education institutions. **Materials and Methods:** the study employed a range of scientific methods, including literary sources and documents analysis; expert evaluation method; methods of system analysis; sociological methods; statistical methods, pedagogical experiment. The study involved 20 managers, 120 coaches from sport organizations, as well as 4 managers of physical culture and sports administration, 20 top-scientists experts in the problem under study. **Results:** the “complex of arrangements that are supposed to involve children and youth to extracurricular education institutions” was developed the main problem during the pedagogical experiments. **Conclusions:** the complex introduction and the decision of its main objectives was to increase financial profit by 33% (UK «Ayumi»), the number of involved students increases by 24% in the UK «Ayumi» and by 2.2% for the initial training of “SC Youth School in Aquatics von Yana Klochkova.” The effectiveness of implementing measures confirm the results of expert evaluation scholars and practitioners in the physical culture and sport sphere. Experts from both groups appreciated the level of expected efficiency (4.6 and 5.0 points out of 5 points).

Keywords: children, youth, an arrangement complex, extracurricular education institutions, development, experiment.

References:

1. Andreeva O. Kovalova N. *Naukoviy chasopis NPU im. M. P. Dragomanova. Seriya № 15. Naukovo-pedagogichni problemi fizichnoi kulturi* [Science Annals NPU M.P. Dragomanova. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture], Kyiv, 2010, Vol. 7, p. 8–13. (ukr)
2. Bondar A. S. *Menedzhment rekreatsiny-ozdorovchoi roboti* [Management of recreation and recreation activities], Kharkiv, 2010, 178 p. (ukr)
3. Bondar T. S. *Visnik Luganskogo natsionalnogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka* [Journal of Taras Shevchenko Lugansk National University], Lugansk, 2013, vol. 8 (267), Ch. 1, pp. 93–101. (ukr)

4. Vaskov Yu. V. *Fizichne vikhovannya v shkoli [Physical education at school]*, 2011, vol. 6, pp. 41–44. (ukr)
5. *Zakon Ukraini «Pro pozashkilnu osvitu» vid 22.06.2000 r. № 1841-III [Supreme Council of Ukraine]*, 2000, vol. 46, p. 393. (ukr)
6. *Lubysheva L. I. Teoriya i praktika fizicheskoy kultury [Theory and Practice of Physical Culture]*, Moscow, 2012, vol. 6, p. 96–99. (rus)
7. *Mudrik V. I., Leonov O. Z., Mudrik I. V. et al. Organizatsiyno-metodichni osnovi fizichnogo vikhovannya studentiv vishchikh navchalnikh zakladiv [Organizational and methodological foundations of physical education students in higher education]*, Kyiv, 2010, 192 p. (ukr)
8. *Pozashkilni navchalno-vikhovni zakladi ta zakladi za mistsem prozhivannya [Extracurricular educational institutions and institutions of residence]*, Access mode : <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b-4&c=155>. (ukr)
9. *Pro zatverdzhennya pereliku tipiv pozashkilnikh navchalnikh zakladiv i Polozhennya pro pozashkilniy navchalniy zaklad [On approval of the list of types of school educational institutions and provisions of extracurricular educational institution]*, Access mode : <http://zakon2.rada.gov.ua>. (ukr)
10. *Sutula V. O. Teoriya i praktika upravlinnya sotsialnimi sistemami: filosofiya, psikhologiya, pedagogika, sotsiologiya [Theory and practice of social systems]*, Kharkiv, NTU KhPI, 2011, vol. 4, pp. 119–123. (ukr)
11. *Tikhonova N. V. Fizichne vikhovannya studentiv [Physical education of students]*, Kharkiv, 2014, vol. 5, p. 38–42 (ukr)
12. *Tomenko O. A. Teoriya i metodika fizichnogo vikhovannya i sportu [Theory and Methodology of Physical Education and Sport]*, 2011, vol. 4, pp. 67–70. (ukr)
13. *Tomenko O. A. Sportivna nauka Ukraini [Sport Science of Ukraine]*, 2014, vol. 3, pp. 12–18. (ukr)
14. *Tikhonova N. V. Significance of youth and sports in Ukraine backup for the education of the younger generation // Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2014, vol. 9, pp. 60–64. doi:10.5281/zenodo.10130.
15. *Tomenko O. A. The Olympic Values and Preparation of Physical Education Teachers / O. A. Tomenko // Sport Sciences and Harmonious Society in the 21st Century: International Convention on Science, Education and Medicine in Sport. – 1–5 August, 2008. – Proceedings. – Guangzhou, China, Peoples Sports Publishing House. 2008. – Vol. II. – P. 270–271.*

Received: 20.09.2014.

Published: 31.10.2014.

Тихонова Наталія Вікторівна: Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, Харків, 61058, Україна.

Тихонова Наталья Викторовна: Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Natalia Tikhonova: Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-6684-3583

E-mail: tusen-ka@yandex.ru

Бондар Анастасія Сергіївна: к. фіз. вих., Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, Харків, 61058, Україна.

Бондарь Анастасия Сергеевна: к. физ. восп., Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Anastasiya Bondar: PhD (Physical Education and Sport), Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

E-mail: anastasiabond1@mail.ru

